

Phân tích bài thơ Bài ca ngắn đi trên bãi cát - Cao Bá Quát

Tuyển chọn những bài văn mẫu hay chủ đề Phân tích bài thơ Bài ca ngắn đi trên bãi cát của danh sĩ, nhà thơ Cao Bá Quát.

Đề bài: Phân tích bài thơ "Bài ca ngắn đi trên bãi cát" của Cao Bá Quát.

Một số bài văn mẫu tiêu biểu phân tích bài thơ "Bài ca ngắn đi trên bãi cát" hay nhất

Bài mẫu 1:

Cao Bá Quát (1808 - 1855) là nhà thơ lỗi lạc của nước ta trong thế kỉ 19. Ông để lại trên một nghìn bài thơ chữ Hán và chữ Nôm; bài phú "Tài tử đa cùng phú" và bài thơ chữ Hán "Sa hành đoản ca" được nhiều người ca ngợi. "Sa hành đoản ca" nghĩa là bài ca ngắn đi trên bãi cát nói lên bi kịch của kẻ sĩ trên bước đường công danh. Bãi cát dài và con đường cùng trong "Sa hành đoản ca" được miêu tả đầy ám ảnh. Bãi cát dài được nhắc đi nhắc lại năm lần trong bài thơ. Con đường được nói tới là "đường cùng": "Bước đường bằng phẳng thì mờ mịt, bước đường ghê sợ thì nhiều".

Hình ảnh bãi cát dài và con đường cùng lại được miêu tả trong khoảnh khắc thời gian ngày tàn khi "mặt trời lặn". Con đường cùng không chỉ "mờ mịt" và "ghê sợ" mà còn bị chặn lối, bị bủa vây:

"Phía bắc núi Bắc, núi muôn trùng,

Phía nam núi Nam, sóng muôn đợt".

Các hình ảnh ấy tượng trưng cho đường đời, con đường danh lợi nhiều gian nan, nguy hiểm.

Hình ảnh người đi đường trong bài thơ được khắc hoạ qua nhiều chi tiết chọn lọc. Bước đi thất thủ khó nhọc "Đi một bước như lùi một bước". Nước mắt "lã chã rơi" vì tự thương mình. Khách đi đường vừa khó nhọc đi trên bãi cát mờ mịt vừa suy ngẫm. Lúc thì ước ao được "phép ngủ kĩ" của ông tiên. Lúc thì nghĩ về "hạng người danh lợi" đang tất tả ngược xuôi; và cảm thấy "người tỉnh thường ít mà người say vô số!". Lúc thì than, hát khúc "đường cùng"; để rồi tự vấn lương tâm, tự trách mình: "*Anh còn đứng làm chi trên bãi cát?*".

Qua hình ảnh người đi đường, nhà thơ giải bày tâm sự bế tắc và chán ngán trên con đường công danh, con đường danh lợi. Tác giả tự trách, tự thương mình.

Nhân vật trữ tình trong "Sa hành đoản ca" lúc là "khách" (khách tử), lúc là "anh" (quân), lúc lại xưng là "ta" (ngã). Đó là sự hoá thân giữa khách thể và chủ thể trữ tình, để

Phân tích bài thơ Bài ca ngắn đi trên bãi cát - Cao Bá Quát

vừa tạo nên sự phong phú, uyển chuyển về giọng điệu, vừa để bộc lộ tâm sự, nói lên những suy ngẫm về hạng người danh lợi và con đường danh lợi xưa nay. Giọng thơ trở nên tâm tình, thổ lộ rất thâm thìa. Các câu hỏi tu từ trong bài thơ tạo nên bao ám ảnh và suy ngẫm mang tính triết lí sâu sắc:

Bãi cát dài, bãi cát dài, biết tính sao đây?

Anh còn đứng làm chi trên bãi cát?

Bài "Sa hành đoản ca" cho ta thấy một phần nào con người và nhân cách của Cao Bá Quát. Là một bậc tài danh nhưng sinh bất phùng thời, không được trọng dụng, đã nếm trải nhiều cay đắng trên con đường công danh.

Cao Bá Quát muốn nhắn gửi hạng người danh lợi đang tắt tả ngược xuôi bài học nhiều nước mắt mà ông đã trải qua và cảm nhận.

Bài mẫu 2:

Cao Bá Quát là một nhà nho nổi tiếng học giỏi và viết chữ đẹp nhưng rất lận đận về đường công danh. Sống trong cảnh chính quyền phong kiến hà khắc, chuyên chế, áp bức dân lành, ông cũng như những người khác thuộc tầng lớp trí thức, dù có tài nhưng cũng không được coi trọng. Khí phách, bản lĩnh và hoài bão lớn lao của ông đã khiến ông trở nên chán ghét những khuôn khổ bó hẹp của chế độ phong kiến hủ bại. Các tác phẩm của ông thể hiện sự bất mãn đối với những bất công, ngang trái trong cuộc đời và đối với chế độ đương thời. "Bài ca ngắn đi trên bãi cát" là một tác phẩm được sáng tác sau khi tác giả đi qua miền Trung, nhìn những bãi cát dài trắng chạy dài vô tận. Đó là bãi cát – hay cũng chính như cuộc đời, như đường công danh mà những người trí thức lúc bấy giờ vẫn đang theo đuổi, nhọc nhằn, mờ mịt.

Mở đầu bài thơ là hình ảnh người đi khó nhọc trên bãi cát:

"Bãi cát lại bãi cát dài,

Đi một bước như lùi một bước."

Những bãi cát dài cứ nối tiếp nhau không bao giờ ngừng nghỉ, tựa như chẳng thấy điểm kết thúc. Bốn bề đều là một màu cát trắng, núi và biển. Chỉ thấy màu nắng, màu cát mà thôi. Trong khung cảnh vắng lặng ấy, có một người đang lê từng bước khó nhọc, "đi một bước như lùi một bước". Giữa thiên nhiên mênh mông, giữa bốn bề cát trắng, con người thật nhỏ bé, cô độc biết bao.

"Mặt trời đã lặn, chưa dừng được

Lữ khách trên đường nước mắt rơi"

Phân tích bài thơ Bài ca ngắn đi trên bãi cát - Cao Bá Quát

Mặt trời đã lặn, nhưng làm sao có thể dừng bước vì giữa biển cát, biết tìm đâu ra chỗ ngủ cho đêm nay. Một con đường đi, cứ đi, đi mãi mà chẳng thể dừng lại, mà tiếp cũng chẳng biết bao giờ sẽ tới nơi.

Hình ảnh con đường trên cát bất tận, hình ảnh người lữ khách nhỏ bé bất lực giữa thiên nhiên, hay đó chính là con đường công danh mà Cao Bá Quát, cũng như rất nhiều những trí sĩ đương thời đang dần thân vào. Một con đường đầy gian nan, thử thách, cay đắng, mệt nhọc. Ngay chính nhà thơ, cũng rất lận đận với con đường thi cử, công danh, rất nhiều lần bị đánh tụt hạng, đánh trượt trong các khoa thi nhưng cũng chỉ biết chấp nhận.

Bất lực, bế tắc, nhà thơ chỉ biết tự oán:

“Không học được tiên ông phép ngủ,

Trèo non, lội suối, giận khôn vơi!

Xưa nay, phùng danh lợi,

Tắt tả trên đường đời.

Đâu gió hơi men thơm quán rượu,

Người say vô số, tỉnh bao người ?”

Nhà thơ chỉ tiếc mình không thể học được phép ngủ của tiên ông, cứ sống mà mặc kệ mọi danh lợi, mọi oán hận của thế gian. Mắt không thấy thì tâm không đau. Nhìn người, nhìn mình. Biết con đường công danh là gian nan, là phải “tắt tả” ở nơi phùng danh lợi, thế nhưng vẫn cứ dần thân vào. Rồi càng đi vào, càng thấy hoang mang, không biết lối ra cũng chẳng thể dừng lại. Vì công danh phải vất vả. Vì công danh phải cố bước. Bởi công danh như hơi men rượu, lôi cuốn, hấp dẫn người ta, như hơi men trong gió từ quán rượu, cũng đủ làm người ta say trong mê muội. Vô số người tìm đến rượu, bị rượu hấp dẫn, rồi say trong đó không biết lối ra. Có biết bao người say, có được bao nhiêu người tỉnh táo để không bị cái danh lợi mê hoặc? Nhà thơ tỉnh, nhưng rồi tỉnh với nỗi băn khoăn không biết con đường này có nên đi tiếp hay không?

Người đi trên bãi cát đã quá cùng cực, chán ngán, tuyệt vọng:

Bãi cát dài, bãi cát dài ơi!

Tính sao đây ? Đường bằng mờ mịt,

Đường ghê sợ còn nhiều, đâu ít ?

Hãy nghe ta hát khúc “đường cùng”

Phân tích bài thơ Bài ca ngắn đi trên bãi cát - Cao Bá Quát

Phía bắc núi Bắc, núi muôn trùng,

Phía nam núi Nam, sóng dào dạt

Anh đứng làm chi trên bãi cát ?”

Người lữ khách loay hoay, cô độc, chỉ biết hỏi nơi bãi cát vô tri xem phải tính sao với con đường khó khăn này. Đường bằng thì mờ mịt, mà đường gập ghềnh ghê sợ thì cũng đâu phải ít. Đường công danh là thế, biết bao chông gai, cạm bẫy luôn rình rập. Làm thế nào để được sống như mình muốn trên con đường ấy đây? Một cảm giác tuyệt vọng, bất lực trào dâng trong lòng người khách độc hành, chỉ biết cất lên khúc hát “đường cùng” để bày tỏ tâm trạng.

Nhìn bốn bề, chỉ thấy sóng, thấy núi, chưa có một con đường nào để người lữ khách có thể bước đi cả. Nhưng chẳng lẽ đứng mãi nơi cồn cát ấy? Anh còn đứng làm gì trên bãi cát ấy. Hãy đi đi, băng qua núi, băng qua biển, có gian truân, có vất vả nhưng có lẽ sẽ không còn mờ mịt như việc anh đi cứ hoài trên bãi cát kia. Câu hỏi cuối, như dự báo một hành động dứt khoát lựa chọn rời khỏi đường công danh, mà lựa chọn một con đường, một lí tưởng cho riêng mình.

Bài thơ là lời tâm sự, bản khoán của một trí thức có tư tưởng, có hoài bão lớn, không cam chịu bó buộc trong những gò bó của chế độ phong kiến bất công, đồng thời cũng là báo hiệu cho sự thức tỉnh của một con người, một thế hệ.